

Suomen kestävän kasvun ohjelma

Kansallinen sotevalmiuden tilannekuva

Loppuraportti

Investointi 3

25.11.2025

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Asiakirjan tiedot

Asiakirja sisältää loppuraportin seuraavien projektien osalta (projektien nimet ja numerot sopimusliitteessä)	Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden valtakunnallinen tilannekuva		
Pilari ja investointi, jota loppuraportti koskee	Pilari 4 / Investointi 3		
Sopimuksen Vahva-nro (VN/xxxx/2022)			
Sopimustoimijaorganisaatio	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos		
Laatija / yhteyshenkilö	Viljami Lampilinna	Yhteystiedot (pnro ja sposti)	+358 295 247 992 viljami.lampilinna(at)thl.fi

Sisällysluettelo

1 Projektin yhteenveto	4
1.1 Projektille asetetut tavoitteet	4
1.2 Saavutetut ja saavuttamatta jääneet tuotokset	5
Päätuotosten yhteenveto	5
1.3 Projektin kesto, resurssit ja kustannukset	10
2 Projektin dokumentointi	10
3 Projektin hyödyt suhteessa Suomen kestävän kasvun ohjelman tavoitteisiin	10
3.1 Projektin toimenpiteet ja tavoitteiden saavuttaminen suhteessa EU toimeenpanoasiakirjaan kirjattuihin tavoitteisiin	10
4 Projektin jatkokehitys ja -toimenpiteet	12
5 Liitteet	12

1 Projektin yhteenveto

1.1 Projektille asetetut tavoitteet

Koronapandemia osoitti sosiaali- ja terveydenhuollon tietopohjan ja tiedonhallinnan puutteet laajasti yhteiskuntaan vaikuttavan kriisin hallitsemiseksi. Tämän projektin tavoitteena oli luoda kansallisesti yhtenäinen valmiuden tilannekuvan muodostamiseksi tarvittava tietosisältö, hyödyntää kansallista sosiaali- ja terveydenhuollon tietopohjaa tilannekuvan muodostamiseen ja tuottaa kansallinen palvelu tilannekuvan tarkasteluun, jakamiseen ja tulkintaan.

Valmiuden tilannekuvaa käytetään valtion ja alueiden johdossa muodostamaan kattava kuva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmästä sekä ilmenneistä häiriötilanteista. Pitkäaikainen trenditieto auttaa asettamaan mahdolliset muutokset kontekstiinsa esimerkiksi kausivaihteluiden tai yksittäisten ja paikallisten häiriötilanteiden osalta. Tiedot kerätään kultakin hyvinvointialueelta viiden yhteistyöalueen valmiuskeskuksen koordinoimana.

Valmiuden tilannekuvan tietosisältö on koottu esiselvitysvaiheessa vuonna 2021 ja täydennetty projektin alussa tarkentavilla haastatteluilla vuonna 2022. Tietosisältö julkaistaan ja ylläpidetään Kansallisella koodistopalvelimella. Terveydenhuollon palveluiden osalta tietosisältö sisältää tiedot resurssi- ja kapasiteettitietoa ensihoitopalvelusta, päivystyksestä, leikkaussaleista, tehohoidosta, vainajien säilytyksestä ja erikoissairaanhoidon sekä perusterveydenhuollon vuodeosastopaikoista. Sosiaalihuollon palveluista vastaavat tiedot kerätään iäkkäiden ja vammaisten asumispalveluista, iäkkäiden kotihoidosta sekä sosiaali- ja kriisipäivystyksestä. Häiriöilmoitustietoja kerätään terveydenhuollon laitosten ja järjestelmien toiminnan kannalta kriittisistä tukipalveluista sekä tietojärjestelmistä. Kolmantena kokonaisuutena tietosisältö sisältää lääkinnällisiä vastatoimia eli lääkkeitä, tarvikkeita sekä lääkinnällisiä laitteita, niiden varaosia ja huoltopalveluita koskevia lukumäärä- ja riittoisuustietoja.

Projektin tavoitteet pysyivät muuttumattomina hankekauden ajan. Tavoitteena oli muodostaa kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden tietosisältö, kerätä se alueilta, kehittää uudet tilannekuva-alustat, integroida kansallinen tilannekuva pohjoismaiseen ja eurooppalaiseen tilannekuvakehitykseen ja tuoda THL:n valmiutta tukevasta tietotuotannosta tilannekuvaa rikastavia sisältöjä.

1.2 Saavutetut ja saavuttamatta jääneet tuotokset

Päätuotoksina syntyi valmiuden tilannekuvan tietosisältö, opas tilannekuvatietojen toimittamiseen, tunnistetut ensimmäisen vaiheen THL:n rekisteritiedoista kerättävät tiedot, tilannekuvan keräämisen rakenteet ja verkosto sekä uusi tilannekuvapalvelukokonaisuus.

Päätuotosten yhteenveto

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos vastaa valtakunnallisen tilannekuvan muodostamisesta määrittämällä hyvinvointialueilta kerättävät tiedot. Näistä tiedoista muodostetaan strategisen tason tilannekuva, joka tarjoaa mahdollisuuden tarkastella ajantasaista tilannekuvatietoa ja siihen liittyvää tulkintaa.
- Sote-valmiuden tietosisältö on julkaistu ja sitä ylläpidetään Kansallisella koodistopalvelimella
- Alueellinen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden tilannekuva perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 51 §:ään. Tilannekuvan tarkoituksena on tukea valmiussuunnittelua ja johtamista normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
- Tilannekuva koostuu palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksesta, henkilöstö- ja materiaaliressusseista, tukipalveluista sekä häiriötilanteista ja niiden uhkista koskevasta tiedosta, jota hyödynnetään ennakointiin ja päätöksenteon tukena kansallisella ja alueellisella tasolla.
- Tilannekuvatietoja jaetaan salassapitosäännösten estämättä hyvinvointialueiden, valmiuskeskusten, aluehallintovirastojen ja sosiaali- ja terveystieteiden kesken.

Taulukko 1. Projektin saavutetut päätuotokset, linkit tuotoksiin ja tuotosten kuvaukset.

Päätuotos	Kuvaus
Tilannekuvan minimitietosisältö kerätään THL:n rekistereistä ja Kanta-palveluista	Tietosisältö on julkaistu ja sitä ylläpidetään Kansallisella koodistopalvelimella. (kts. kuva 1.)
Tilannekuvaa toimitetaan THL:n hankkiman tilannekuvaratkaisun, Yhteistyötilojen ja kehitettävien uusien raportointivälineiden avulla	Tilannekuvan toimittaminen kuvattu Valmiuden tilannekuvan tietojen toimittamisen oppaassa. (Valmiuden tilannekuvan kirjaamisopas , Julkari)

Erillistiedonkeruissa hyödynnetään THL:n väestötiedonkeruiden infrastuktuurin kehitystä ja tarjoamia välineitä sekä muita tarpeelliseksi tunnistettuja välineitä	Erillistiedonkeruiden tarve ennakoitua vähäisempi. Uudessa tilannekuvapalvelussa on kyvykkyys tehdä erillistiedonkeruita ad hoc -tietotarpeisiin tai epäsäännöllisesti kerättävistä tiedoista.
Päivittyneen tartuntatautirekisterin tietojen integraatio	Tietojen hyödyntäminen THL:n rekistereistä tapahtuu osana uuden tilannekuvapalvelun käyttöönottoa. Uusi hengitystieinfektio mittari julkaistaan ammattilaisten käyttöön ennen projektin loppua. Ei julkisia tuotoksia.
Valmiuskeskusten ja STM:n kanssa kehittyneet vakiintuneet toimintamallit viety THL:n valmius- ja varautumistoiminnan osaksi	THL on aktiivinen osallistuja kansallisiin valmiuden ja varautumisen rakenteissa. Ei julkisia tuotoksia.
Tilannekuvapalvelun hankinta ja kehittäminen valmiuskeskusten ja STM:n käytön tukemiseksi	Uusi tilannekuvapalvelu hankittu. Ei julkisia tuotoksia.

Kuva 1. Julkaistu uutinen aiheesta. (Saatavilla verkossa 5.5.2026 saakka, pyydettyäessä materiaalit voidaan toimittaa)

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

YHTEYSTIEDOT / MEDIALLE

AJANKOHTAISTA ▼
AIHEET ▼
PALVELUT JA ASIOINTI ▼
TUTKIMUS JA KEHITTÄMINEN ▼
TILASTOT JA DATA ▼

AJANKOHTAISTA
Tiedotteet ja uutiset
NÄISTÄ MERKEISTÄ
TUNNISTAT VÄÄRÄN
TIEDON VERKOSSA

Koodistopalvelutiedote 51/2024: Uusi tietosisältörakenne THL/Tietosisältö - Sosiaali- ja terveydenhuollon valmius ja siihen liittyvä luokitus on julkaistu koodistopalvelimella

25.7.2024

Uusi tietosisältörakenne THL/Tietosisältö - Sosiaali- ja terveydenhuollon valmius ja siihen liittyvä luokitus on julkaistu koodistopalvelimella.

1.2.246.537.6.475 [THL/Tietosisältö - Sosiaali- ja terveydenhuollon valmius](#)

Käyttötarkoitus: THL/Tietosisältö - Sosiaali- ja terveydenhuollon valmius määrittää valtakunnalliseen valmiuden tilannekuvaan hyvinvointialueilta kerättävät tiedot. Kerättävistä tiedoista muodostetaan strategisen tason tilannekuva, joka tarjoaa mahdollisuuden tarkastella tilannekuvatietoa ja siihen liittyvää tulkintaa. Valmiuden tilannekuvan tietoja voidaan käyttää ennakkointiin sekä päätöksenteon tukemiseen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

1.2.246.537.6.476 [THL - Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden tila](#)

Käyttötarkoitus: THL - Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden tila -luokitusta käytetään kansallisen tilannekuvapalvelun minimitiedoissa kuvaamaan ammattihenkilön arviota tietyn palvelukokonaisuuden tilanteesta ilmoituksentekoa edeltävältä viikolta.

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

THL/Tietosisältö - Sosiaali- ja terveydenhuollon valmius ja siihen liittyvä luokitus on tehty Suomen kestävän kasvun ohjelmassa (RRP), jonka rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (Next Generation EU). Suomen kestävän kasvun ohjelmalla tuetaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää kasvua.

Projektin tavoitteisiin kirjattua laajuutta ei kokonaisuudessaan pystytty saavuttamaan riippuvuustekijöiden vuoksi. Kansallisen tilannekuvan harmonisointi osaksi kansainvälistä tilannekuvaa osoittautui vaikeaksi, sillä esimerkiksi Euroopan komission pääosasto DG-HERA (Terveyshätätilanteiden valmiusviranomainen), jonka tehtävänä on ehkäistä ja havaita terveysuhkia ja reagoida niihin nopeasti, ei ole määritellyt lääkinnällisten vastatoimien osalta

tietosisältöä tai järjestelmää, johon harmonisointia voitaisiin tehdä. THL oli valmis osallistumaan syksyllä 2025 HERAn etsiessä Proof-of-Concept -maita tiedonsiirtoon heidän alustansa kanssa, mutta tietoa ei päästy siirtämään oikeudellisten kysymysten jäätyä ratkaisematta komission puolella. Fimean tuottaman lääkehuollon tilannekuvan integraatio on jäänyt toteutumatta johtuen tulkintaepäselvyydestä THL:n oikeuksista kyseiseen tietoon. THL:n oman tietotuotannon integraatio osaksi valmiuden tilannekuvaa on edistynyt suunniteltua hitaammin THL:n uuden raportointijärjestelmän käyttöönoton venyessä vuoden 2025 syksylle

Taulukko 2. Saavuttamatta ja kesken jääneet tuotokset ja niiden syyt.

Päätuotos	Kuvaus	Miksi tuotos on jäänyt kesken tai saavuttamatta?	Jatkuuko työ ja, jos niin missä?
Kansallinen, pohjoismainen ja eurooppalainen sote-valmiuden tilannekuva on harmonisoitu ja tunnistettu kansainväliseen yhteistyöhön tuotettavan tilannekuvan tarvitsema kehitystyö	Kansallinen tilannekuva on harmonisoitu ja sen käytöstä ohjeistettu erillisessä Valmiuden tilannekuvan tietojen toimittamisen oppaassa. Pohjoismaiseen ja eurooppalaiseen tilannekuvaan harmonisointi jäänyt kesken.	Pohjoismainen tilannekuva on määritelty pohjoismaisen terveydenhuollon valmiusyhteistyön (Svalbard-ryhmä) toimesta, mutta sitä ei ole ryhdytty aktiivisesti keräämään. Tiedot ovat pääasiassa lääkinnällisiin vastatoimiin liittyviä tietoja, joiden keräämistä tapahtuu myös eurooppalaiseen tilannekuvaan, josta Suomi ja Pohjoismaat ovat jääneet odottamaan EU:n DG HERAn määrittelyjä.	EU-HIP-projekti, jolla tuetaan jäsenmaiden valmiuksia tuottaa HERAn ATHINA-alustalle tietoja ja kansallisten järjestelmien interoperabiliteettiä eurooppalaisen alustan kanssa. Pohjoismaissa yhteistyö Svalbard-ryhmän alaisuudessa jatkuu, Suomessa päävastuu STM:llä.

Raportointivälineiden / tilannekuvapalvelun jatkokehitys osana THL:n raportointipalvelun kehitystä	THL:n uuden raportointivälineen aikataulun venyessä ja uuden tilannekuvapalvelun mahdollistaessa eri teknologian hyödyntämisen raportointiin, päädytty eriyttämään valmiuden tilannekuvan käyttämä raportointiratkaisu THL:n raportointiratkaisusta.	THL:n uuden raportointivälineen hankinta ja käyttöönotto venynyt huomattavasti. Hankeaikana ei pystytä integroimaan osaksi valmiuden tilannekuvaa kuin pilotointina. Valmiuden tilannekuvaan hankittu uusi tilannekuvapalvelu mahdollistaa raportoinnin toisella välineellä.	THL budjettirahoituksella edistetään uuden raportointivälineen käyttöönottoa.
FIMEAn tuottaman lääkehoidon tilannekuvan integraatio	Fimean tuottamaa lääkehoidon tilannekuvaa ei olla saatu osaksi valmiuden tilannekuvaa.	Keskusteluja Fimean kanssa on käyty projektin alusta lähtien ja Fimealla on valmiita tuotteita, joita voisi hyödyntää valmiuden tilannekuvan osana. STM ei ole tuottanut päätöstä, joka sallisi Fimealle tiedon jakamisen ja tällä hetkellä on mahdollisuus, että THL-lain päivityksen yhteydessä THL:lle lisättäisiin oikeus näihin Fimean tietoihin, jotta	THL Lääketukku kauppa ja valmiuden tilannekuva yhteistyönä.

		tiedon jakaminen olisi kirjattu lakiin.	
--	--	---	--

1.3 Projektin kesto, resurssit ja kustannukset

Projekti kesti suunnitellusti 7.2.2022-31.12.2025.

Vuosille 2022–2025 myönnetty rahoitus: 2 000 000 €, Suomen kestävän kasvun ohjelma (RRF)

Projektiin suunniteltuja rekrytointeja ei pystytty edistämään ennen kevättä 2025 johtuen THL:ään kohdistuvista leikkauksista ja niiden seurauksena käydyistä muutosneuvotteluista. THL:n henkilöstöresurssin puuttuminen on johtanut ostopalveluiden lisääntyneeseen käyttöön ja tarvittavan työpanoksen hajautumiseen usealle THL:n yksikölle ja osastolle.

2 Projektin dokumentointi

Projektitiimin muodosti projektipäällikkö Viljami Lampilinna, erityisasiantuntija Yrjö-Pekka Halme (04-12/2025), erikoissuunnittelija Heidi Urnberg (08/2023–08/2025), tilastotutkija Mika Lahdenkari (08/2024-12/2025) ja projektin omistaja Hannu Kiviranta. Lisäksi ostopalveluna projektin parissa toimi useita eri CGI:n konsultteja.

Projektin seurantaraportointi löytyy Hankesalkku-työkalusta.

Projektin pysyvästi tai yli 10 vuotta säilytettävät asiakirjat on arkistoitu THL:n asianhallintajärjestelmään. Arkistoinnissa on noudatettu THL:n tiedonhallintasuunnitelmaa ja arkistointilinjauksia.

3 Projektin hyödyt suhteessa Suomen kestävän kasvun ohjelman tavoitteisiin

3.1 Projektin toimenpiteet ja tavoitteiden saavuttaminen suhteessa EU toimeenpanoasiakirjaan kirjattuihin tavoitteisiin

Investoinnin 3 tavoitteena on vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevaa tietopohjaa ja vaikuttavuusperusteista ohjausta toteuttamalla hoitotakuun seurantaan vaadittavia toimenpiteitä ja korjata koronaviruksen tunnistettuja tietotarpeita.

Verrattuna koronapandemiaa edeltäneeseen sekä pandemian aikaiseen valmiuden tilannekuvatiedon keruun järjestelyihin, tieto on nyt kattavampaa, laajemmin ajantasaisempaa, järjestelmällisemmin kerättyä, yhteensovitettavissa, saatavilla keskitetymin ja kohdennetummin, kerätty kustannustehokkaammin ja näiden tekijöiden takia huomattavasti vaikuttavampaa. Valmiuden tilannekuvatietojen ansiosta Suomi on entistä paremmin varautunut seuraaviin kriiseihin ja häiriötilanteisiin, sillä tilannekuvatieto luo pohjan valmiussuunnittelun ohjaamiselle ja toteuttamiselle tiedon avulla tunnistettuihin kehittämistarpeisiin eli sellaisten toimintojen tai resurssien turvaamiseen, jotka on tunnistettu kriittisiksi tai häiriöherkiksi.

Erityisinä tavoitteina THL:n projekteille oli parantaa hoitopääsytiedon laatua ja kattavuutta; parantaa palvelujärjestelmän seurannassa tarvittavan sote-tietopohjan laatua ja kattavuutta, kansallisen tietopohjan laajentamisessa tarvittavaa it-infraa sekä kansallisen sote-tietopohjan laatua parantavia kansallisia tietomäärittelyjä ja niiden hallinnan prosesseja, menetelmiä ja työkaluja.

Koronakriisin kehittyessä syntyi tarve saada Suomen sosiaali- ja terveydenhuollosta yhtenäistä ja vertailukelpoista tilannekuvatietoa tukemaan päätöksentekoa. Koronapandemiaa edeltävästi tieto sote-palvelujärjestelmän kriittisistä toiminnoista oli hajautunut yli 200 palvelunjärjestäjälle ja niiden lukuisiin tietojärjestelmiin. Koronapandemian aikana luotiin nopealla aikataululla tiedonkeruita, toimintamalleja ja yhteistyöelimiä, jotka pystyivät kokoamaan tietystä sosiaali- ja terveydenhuollon osasta valtakunnallista tilannekuvaa.

Tämän kokemuksen myötä syntyneet toimintamallit ja -periaatteet vietiin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa osaksi lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021). Lain tullessa voimaan 1.1.2023 jokaiselle viidelle yhteistyöalueelle perustettiin yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen ja HUS-Yhtymän toimesta valmiuskeskus, jonka tehtäviin kuului kerätä oman alueensa hyvinvointialueilta valmiuden tilannekuvaa. THL:n tiedonsaantioikeuksia muutettiin (HE 246/2021) siten, että THL pystyi keräämään ja käsittelemään kansallista valmiuden tilannekuvaa yhteistyössä YTA-valmiuskeskusten kanssa. Tuon muutoksen pykäläkohtaisissa perusteluissa todetaan THL:n kokoavan valtakunnallisen valmiuden tilannekuvan valtionhallinnon käyttöön. Valmiuden tilannekuvan kerääminen on myös lisätty STM-THL tulossopimukseen ja THL:n strategiaan, joten toiminnalla on vahva jatkuvuus projektin päätyttyä. Prosessi tilannekuvatoiminnan lisäämiseksi THL:n lakisääteiseksi tehtäväksi on käynnistynyt.

Tässä projektissa luotiin tietotuotannon periaatteet, dokumentit, tuotantoputket, tiedonkeruut, tietomallit, käsittely- ja analysointiprosessit sekä tiedon julkaisun alustat kansallisesti yhtenäiselle valmiuden tilannekuvatiedolle. Tietosisältö, tiedon toimittamisopas, päätös velvoittavasta

tiedonkeruusta ja sen liite, jossa tietosisältö ja tiedonkeruun toteutus kuvataan ovat ainoita julkisia dokumentteja projektista. Projektin kehityskohteena on ollut varautuminen häiriötilanteisiin ja kriiseihin, jolloin useat tuotokset ovat ei-julkisia.

4 Projektin jatkokehitys ja -toimenpiteet

Valmiuden tilannekuvan jatkokehitys jatkuu Terveden ja hyvinvoinnin laitoksessa yhteistyössä hyvinvointialueiden, YTA-valmiuskeskusten, sosiaali- ja terveysministeriön sekä muiden valtakunnallisten sidosryhmien kanssa. Projektissa syntyneet tuotokset on integroitu osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen rakenteita. Jatkokehityksen ohjaamisessa vastuu siirtyy STM:n alaisille Sosiaali- ja terveydenhuollon poikkeusolojen neuvottelukunnalle ja kansalliselle valmiusryhmälle, STM:n Valmiusyksikölle sekä YTA-valmiuskeskusten muodostamalle verkostolle. Toteutuksesta vastaa THL:n Terveysuhkien torjunta -yksikkö ja sen Valmiustiimi.

5 Liitteet

1. Kuvankaappaus valtakunnallisesta tilannekuvapalvelusta (pyydettyäessä materiaalit voidaan toimittaa)
2. Kuvankaappaukset häiriöilmoitus- ja tilannekuvapalvelu HITTistä (pyydettyäessä materiaalit voidaan toimittaa)